

Безвіз для України – громадська думка

Загальнонаціональне опитування населення України було проведене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та Центром Разумкова з 9 по 13 червня 2017 року. Опитано 2018 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком АР Крим та окупованих територій у Луганській та Донецькій областях. Теоретична похибка вибірки – 2,3%.

Опитування здійснювалося за фінансової підтримки програми «Матра» Посольства Королівства Нідерландів в Україні.

Для порівняння наводяться дані опитувань, проведених у 2013–2016 рр. Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва у співпраці з Центром Разумкова та Київським міжнародним інститутом соціології.

- Закордонний паспорт на сьогодні мають 34% населення (у травні 2016 року – 30%). Серед них 7% мають новий біометричний закордонний паспорт, 8,5% – старий закордонний паспорт з чинними Шенгенськими візами і 20% – старий закордонний паспорт без дійсних Шенгенських віз. Найбільше біометричних паспортів мають жителі Заходу (11%) та молодь віком до 30 років (12%), найменше – жителі Сходу (2,5%) та люди, яким за 60 років (2%).
- Серед тих, хто не має біометричного паспорта, 7% збираються оформити його цього року, ще 28% теж готуються замовити його виготовлення, але пізніше, а 45% взагалі не налаштовані його мати і ще 13% не вирішили, чи він їм потрібний. Найбільша різниця як у наявності закордонного паспорта, так і у намірі його отримати – вікова: серед покоління, яким за 60 років, 84% не мають жодного закордонного паспорта і 78% не мають наміру його замовляти.
- Запровадження безвізового режиму з країнами ЄС є важливим і дуже важливим для 39% громадян України. Найбільш важливим режим безвізу є для жителів Західного регіону (53%) та Центрального (44%), менш – для мешканців Півдня (23%) та Сходу (25%). Вікові відмінності ще більш істотні: найбільш важливий безвізовий режим для молоді віком до 30 років (60%), найменш – для старших за 60 років (21%).
- До країн Шенгенської зони мають намір поїхати 32% громадян України, насамперед – молодь (56%). Основна мета поїздок – туризм (64%), візити до родичів та друзів (22%), робочі поїздки (18%), проте 22% сподіваються на працевлаштування за кордоном. Більшість населення (62,5%) знає, що безвізовий режим не дає права українцям на роботу в країнах Шенгену, проте 15% вважають, що таке право є.
- Загалом лише 14% українців вважають, що добре знають правила безвізового режиму з країнами ЄС, ще 50% дещо знають, але спеціально їх не вивчали, 35% взагалі про них нічого не знають.
- Європейцями себе вважають 38% українців, не вважають – 55%. Найвища європейська самоідентифікація притаманна жителям Західного регіону (53%), у решті регіонів відчуття себе європейцем значно нижче: у Центральному – 37%, Південному – 35%, Східному – 30%. Істотними є вікові відмінності: найбільше відчуває себе європейцями молодь – 49% і найменше – люди старшого покоління, яким понад 60 років – 27%.
- Для того, щоб відчувати себе європейцем, насамперед потрібний певний рівень матеріального добробуту – так вважають 59% українців, причому у цьому солідарні громадяни в усіх регіонах й усіх вікових груп. До трійки чинників, найбільш важливих для європейської ідентифікації, були віднесені також відчуття захищеності законом (36%) та повага до цінностей демократії та прав людини (26%).

- Приєднання в перспективі до Європейського Союзу підтримують 57% громадян України, перевагу Євразійському економічному союзу з Росією, Білоруссю та Казахстаном віддають 8% населення, а неприєднання до обох союзів обстоюють 25%. Підтримка Євразійського союзу (як і інших варіантів союзів з Росією) різко впала після 2013 року – з 30% до 8%, а підтримка вступу до ЄС зросла – з 42% до 57%. Проте водночас зріс відсоток тих, хто вважає, що Україні не слід приєднуватися до союзів ані з Європою, ані з Росією – з 13% до 25%.
- Підтримка приєднання до ЄС найвища у Західному регіоні (79%) та Центральному і менша – у Південному (32%) та Східному (41%), де значна частина жителів віддає перевагу неприєднанню до жодного з двох союзів (43% на Півдні та 32% на Сході).
- Щодо вікових відмінностей, то найбільше підтримує інтеграцію з ЄС молодь віком до 30 років (69%) та у віковій групі 30–39 років (64%), найменше – люди, старші за 60 років (41%), де значну підтримку має неприєднання до жодного з двох союзів (35%).

Результати опитування

Чи маєте Ви закордонний паспорт? (виберіть всі варіанти відповіді, що Вам підходять)

Маю новий біометричний закордонний паспорт	6,9
Маю старий закордонний паспорт із діючими Шенгенськими візами	8,5
Маю старий закордонний паспорт, але без діючих Шенгенських віз	19,6
Ні, не маю закордонного паспорту	66,0

Якщо у Вас немає біометричного закордонного паспорту, чи збираєтесь Ви його оформити цього року?

Вже маю біометричний паспорт	6,9
Так, збираюся його оформити цього року	7,4
Збираюся його оформити, але пізніше	27,9
Взагалі не збираюся оформлювати закордонного паспорта	45,4
Важко сказати	12,6

Наскільки для Вас важливим є запровадження безвізового режиму з країнами ЄС?

Дуже важливим	10,1
Загалом важливим	28,6
Мало важливим	23,8
Не важливим зовсім	33,7
Важко сказати	3,8

Чи збираєтесь Ви поїхати до якоїсь з країн Шенгенської зони?

Так, безумовно	9,9
Скоріш за все, так	22,0
Скоріш за все, ні	17,6
Точно, ні	40,2
Важко сказати	10,4

Якщо Ви збираєтесь до однієї з країн Шенгенської зони, то з якою метою?*

% до тих, хто безумовно чи скоріш за все збирається поїхати до якоїсь з країн Шенгенської зони

На навчання, стажування тощо	7,8
Візит до родичів та друзів	21,8
Працевлаштування за кордоном	22,1
Робочі візити	18,1
Туризм	63,8
Культурний обмін	7,5
Спортивні змагання	1,2
Лікування	2,4
Постійне проживання	3,9
Інше	1,2

**Сума відповідей більше 100%, оскільки можна було позначити кілька варіантів відповіді*

Як Ви вважаєте, чи дає безвізовий режим з країнами Шенгену право українцям на роботу в цих країнах?

Так	15,0
Ні	62,5
Важко сказати	22,5

А чи знайомі Ви з правилами в'їзду та перебування у країнах Шенгенської зони?

Так, ознайомився (лася) і добре знаю ці правила	14,0
Дещо знаю, але спеціально не вивчав (ла)	50,2
Ні, нічого про це не знаю	34,7
Не відповіли	1,1

Чи вважаєте Ви себе європейцем?

Безумовно, так	11,0
Скоріше, так	26,8
Скоріше, ні	29,0
Безумовно, ні	25,7
Важко відповісти	7,6

Як Ви вважаєте, що треба для того, щоб Ви відчули себе європейцем? Виберіть не більше трьох варіантів відповіді

Певний рівень матеріального добробуту	58,9
Поважати цінності демократії та прав людини	26,2
Мати можливість їздити в європейські країни без віз	15,5
Відчувати себе захищеним законом	36,1
Мати можливість обирати собі владу на вільних демократичних виборах	12,4
Відчувати себе вільною людиною	16,4
Знати іноземні мови	9,9
Знати європейську культуру	3,7
Нічого не треба, українці і так європейці	10,6
Вважаю, що не потрібно, щоб українці відчували себе європейцями	7,2
Інше	1,7
Важко сказати	5,3

Якби Ви мали обрати лише один варіант, то до якого Союзу, на Ваш погляд, Україна, скоріше за все, в перспективі повинна приєднатися?

До Європейського Союзу	56,8
До Євразійського економічного союзу з Росією, Білоруссю та Казахстаном	7,8
Не приєднуватися ані до Європейського, ані до Євразійського Союзів	25,5
Важко відповісти	9,9

Результати опитування: регіональні відмінності

Чи маєте Ви закордонний паспорт?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Маю новий біометричний закордонний паспорт	10,9	7,3	7,5	2,5
Маю старий закордонний паспорт із діючими Шенгенськими візами	11,3	7,8	6,6	7,9
Маю старий закордонний паспорт, але без діючих Шенгенських віз	22,8	16,1	16,3	23,7
Ні, не маю закордонного паспорту	56,2	69,6	71,6	68,0

Якщо у Вас немає біометричного закордонного паспорту, чи збираєтесь Ви його оформити цього року?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Вже маю біометричний паспорт	10,9	7,3	7,5	2,5
Так, збираюся його оформити цього року	10,3	7,3	4,4	7,0
Збираюся його оформити, але пізніше	34,5	30,1	18,4	25,6
Взагалі не збираюся оформлювати закордонного паспорта	35,3	42,8	46,8	55,3
Важко сказати	9,0	12,4	22,8	9,6

Наскільки для Вас важливим є запровадження безвізового режиму з країнами ЄС?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Дуже важливим	15,6	10,9	7,5	5,3
Загалом важливим	37,9	33,4	15,4	19,3
Мало важливим	25,0	21,6	24,8	25,4
Не важливим зовсім	17,8	30,8	47,4	45,9
Важко сказати	3,8	3,3	5,0	4,1

Чи збираєтесь Ви поїхати до якоїсь з країн Шенгенської зони?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, безумовно	19,6	8,4	7,6	4,4
Скоріш за все, так	25,9	25,5	12,3	17,9
Скоріш за все, ні	17,7	19,7	13,9	16,2
Точно, ні	28,0	37,7	48,3	51,0
Важко сказати	8,7	8,8	17,9	10,5

Якщо Ви збираєтесь до однієї з країн Шенгенської зони, то з якою метою?

	Захід	Центр	Південь	Схід
На навчання, стажування тощо	4,1	4,5	4,9	7,8
Візит до родичів та друзів	21,3	11,8	12,5	14,9
Працевлаштування за кордоном	25,4	12,6	12,0	19,4
Робочі візити	18,5	15,9	7,5	8,4
Туризм	50,0	62,6	46,2	62,5
Культурний обмін	5,1	4,6	3,6	3,7
Спортивні змагання	1,7	0,3	0,0	1,7
Лікування	3,1	2,1	5,8	4,0
Постійне проживання	1,3	3,6	3,0	2,3
Інше	12,0	12,8	31,0	14,7

Як Ви вважаєте, чи дає безвізовий режим з країнами Шенгену право українцям на роботу в цих країнах?

	Захід	Центр	Південь	Схід
Так	14,8	15,8	16,8	13,2
Ні	65,7	62,5	49,1	65,8
Важко сказати	19,5	21,7	34,0	21,0

А чи знайомі Ви з правилами в'їзду та перебування у країнах Шенгенської зони?

	Захід	Центр	Південь	Схід
Так, ознайомився (лася) і добре знаю ці правила	14,8	15,5	8,9	13,5
Дещо знаю, але спеціально не вивчав (ла)	54,5	53,3	43,4	44,9
Ні, нічого про це не знаю	29,8	30,2	46,0	40,6
Не відповіли	1,0	1,0	1,7	1,0

Чи відчуваєте Ви себе європейцем?

	Захід	Центр	Південь	Схід
Безумовно, так	17,7	8,2	11,5	9,8
Скоріше, так	34,2	28,5	23,4	20,5
Скоріше, ні	27,6	33,7	16,9	28,5
Безумовно, ні	12,7	24,2	32,2	35,1
Важко відповісти	7,8	5,4	15,9	6,2

Як Ви вважаєте, що треба для того, щоб Ви відчули себе європейцем? Оберіть не більше трьох варіантів відповіді

	Захід	Центр	Південь	Схід
Певний рівень матеріального добробуту	55,5	62,9	64,3	58,2
Поважати цінності демократії та прав людини	29,2	29,7	20,5	22,4
Мати можливість їздити в європейські країни без віз	19,4	17,1	10,2	11,8
Відчувати себе захищеним законом	41,1	34,2	42,0	34,0
Мати можливість обирати собі владу на вільних демократичних виборах	11,2	15,8	11,3	8,7
Відчувати себе вільною людиною	18,2	17,8	17,7	12,1
Знати іноземні мови	13,2	7,2	6,4	13,2
Знати європейську культуру	4,3	3,9	1,4	4,2
Нічого не треба, українці і так європейці	12,4	7,1	11,3	13,0
Вважаю, що не потрібно, щоб українці відчували себе європейцями	6,7	4,3	7,4	11,3
Інше	3,1	1,1	2,1	1,4
Важко сказати	3,6	5,4	5,7	6,2

Якби Ви мали обрати лише один варіант, то до якого Союзу, на Ваш погляд, Україна, скоріше за все, в перспективі повинна приєднатися?

	Захід	Центр	Південь	Схід
До Європейського Союзу	78,8	62,2	32,5	40,9
До Євразійського економічного союзу з Росією, Білоруссю та Казахстаном	0,7	4,2	10,2	17,6
Не приєднуватися ані до Європейського, ані до Євразійського Союзів	12,7	23,7	42,7	32,1
Важко відповісти	7,8	9,9	14,6	9,3

Результати опитування: вікові відмінності

Чи маєте Ви закордонний паспорт?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
Маю новий біометричний закордонний паспорт	12,1	10,1	6,5	4,8	2,1
Маю старий закордонний паспорт із діючими Шенгенськими візами	11,9	10,3	9,6	7,7	4,3
Маю старий закордонний паспорт, але без діючих Шенгенських віз	20,5	25,5	19,5	24,2	12,1
Ні, не маю закордонного паспорту	56,5	55,1	65,3	65,0	83,7

Якщо у Вас немає біометричного закордонного паспорту, чи збираєтесь Ви його оформити цього року?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
Вже маю біометричний паспорт	12,1	10,1	6,5	4,8	2,1
Так, збираюся його оформити цього року	14,4	8,8	7,5	7,4	1,5
Збираюся його оформити, але пізніше	48,8	37,5	30,0	22,3	9,1
Взагалі не збираюся оформлювати закордонного паспорта	15,1	27,1	42,1	52,4	78,0
Важко сказати	9,6	16,5	14,0	13,1	9,3

Наскільки для Вас важливим є запровадження безвізового режиму з країнами ЄС?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
Дуже важливим	18,3	10,8	10,9	7,7	4,3
Загалом важливим	42,0	33,9	29,9	23,1	16,8
Мало важливим	23,3	25,4	24,4	29,8	18,4
Не важливим зовсім	12,2	26,1	31,2	35,0	57,2
Важко сказати	4,1	3,8	3,6	4,5	3,2

Чи збираєтесь Ви поїхати до якоїсь з країн Шенгенської зони?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
Так, безумовно	18,4	12,8	8,5	6,7	3,8
Скоріш за все, так	37,7	27,3	22,9	17,6	7,9
Скоріш за все, ні	16,3	18,5	21,3	19,1	14,7
Точно, ні	14,1	27,2	35,5	47,6	68,5
Важко сказати	13,4	14,2	11,9	8,9	5,0

Якщо Ви збираєтесь до однієї з країн Шенгенської зони, то з якою метою?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
На навчання, стажування тощо	11,6	3,3	1,5	3,0	2,0
Візит до родичів та друзів	16,8	14,0	10,8	15,3	18,1
Працевлаштування за кордоном	26,5	23,2	16,6	9,5	3,5
Робочі візити	18,4	13,4	18,2	10,7	6,2
Туризм	64,5	60,0	63,9	57,8	34,3
Культурний обмін	7,3	4,5	3,6	2,3	2,1
Спортивні змагання	2,2	0,4	0,0	0,6	0,6
Лікування	1,1	1,3	2,6	4,3	8,8
Постійне проживання	3,8	2,8	2,2	2,4	1,0
Інше	4,9	8,6	11,5	21,5	38,5

Як Ви вважаєте, чи дає безвізовий режим з країнами Шенгену право українцям на роботу в цих країнах?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
Так	23,1	14,7	16,4	10,8	10,7
Ні	58,0	63,5	66,2	69,1	58,8
Важко сказати	18,9	21,8	17,4	20,1	30,5

А чи знайомі Ви з правилами в'їзду та перебування у країнах Шенгенської зони?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
Так, ознайомився (лася) і добре знаю ці правила	20,5	15,2	16,2	14,5	6,3
Дещо знаю, але спеціально не вивчав (ла)	55,8	56,7	53,5	51,4	38,1
Ні, нічого про це не знаю	23,1	26,5	29,4	32,5	54,8
Не відповіли	0,6	1,6	0,9	1,5	0,8

Чи вважаєте Ви себе європейцем?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
Безумовно, так	14,7	11,3	11,0	12,3	7,4
Скоріше, так	34,5	30,4	25,1	25,1	19,7
Скоріше, ні	25,5	27,0	31,6	29,0	26,5
Безумовно, ні	14,2	23,6	24,5	23,7	39,9
Важко відповісти	7,1	7,8	7,7	9,8	6,6

Як Ви вважаєте, що треба для того, щоб Ви відчули себе європейцем? Виберіть не більше трьох варіантів відповіді

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
Певний рівень матеріального добробуту	55,4	61,3	64,1	61,3	60,1
Поважати цінності демократії та прав людини	26,7	24,2	27,5	27,2	25,6
Мати можливість їздити в європейські країни без віз	18,8	17,9	15,5	12,9	11,1
Відчувати себе захищеним законом	36,0	37,6	39,3	39,5	33,0
Мати можливість обирати собі владу на вільних демократичних виборах	11,2	13,9	13,6	11,7	11,6
Відчувати себе вільною людиною	19,1	16,3	16,1	19,2	12,0
Знати іноземні мови	13,6	10,8	9,6	7,8	8,6
Знати європейську культуру	3,6	4,5	2,8	5,2	2,9
Нічого не треба, українці і так європейці	12,2	9,2	10,8	12,2	9,0
Вважаю, що не потрібно, щоб українці відчували себе європейцями	4,5	6,8	6,5	5,7	11,3
Інше	1,9	1,6	1,5	0,6	2,7
Важко сказати	5,0	3,9	2,8	5,4	7,8

Якби Ви мали обрати лише один варіант, то до якого Союзу, на Ваш погляд, Україна, скоріше за все, в перспективі повинна приєднатися?

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 років і старші
До Європейського Союзу	69,0	63,6	56,4	50,6	40,6
До Євразійського економічного союзу з Росією, Білоруссю та Казахстаном	4,0	6,8	6,1	8,1	13,8
Не приєднуватися ані до Європейського, ані до Євразійського Союзів	19,1	19,9	26,4	30,4	35,0
Важко відповісти	7,8	9,7	11,0	10,9	10,6

Результати опитування: динаміка громадської думки

Наскільки для Вас важливим є запровадження безвізового режиму з країнами ЄС?

	Травень-2016	Червень-2017
1 – Дуже важливим	16,6	10,1
2 – Загалом важливим	26,9	28,6
3 – Мало важливим	18,6	23,8
4 – Не важливим зовсім	31,8	33,7
5 – Важко сказати	6,1	3,8

Якщо цього року буде запроваджений безвізовий режим з ЄС, чи поїхали б Ви до якоїсь з країн Шенгенської зони?

	Травень-2016	Червень-2017
1 – Так, безумовно	13,8	9,9
2 – Скоріш за все, так	19,0	22,0
3 – Скоріш за все, ні	20,3	17,6
4 – Точно, ні	37,6	40,2
5 – Важко сказати	9,2	10,4

Якщо б Ви відправилися до однієї з країн Шенгенської зони, то з якою метою? (Дайте всі необхідні відповіді)

	Травень-2016	Червень-2017
1– На навчання, стажування тощо	3,2	7,8
2 – Візит до родичів та друзів	9,7	21,8
3– Працевлаштування за кордоном	18,8	22,1
4– Робочі візити	9,4	18,1
5– Туризм	33,8	63,8
6– Культурний обмін	5,3	7,5
7– Спортивні змагання	1,8	1,2
8– Лікування	5,6	2,4
9– Постійне проживання	5,2	3,9
10– Інше	3,8	1,2
11– Важко відповісти	32,3	7,8

Чи відчуваєте Ви себе європейцем? (Дайте одну відповідь)

	Травень-2013	Травень-2014	Листопад-2015	Червень-2017
Безумовно, так	10,1	10,0	15,7	11,0
Скоріше, так	24,4	27,6	30,9	26,8
Скоріше, ні	29,2	28,0	25,3	29,0
Безумовно, ні	25,9	24,2	17,1	25,7
Важко відповісти	10,5	10,3	10,9	7,6

Як Ви вважаєте, що треба для того, щоб Ви відчули себе європейцем? Виберіть не більше трьох варіантів відповіді

	Травень-2013	Листопад-2015	Червень-2017
1– Певний рівень матеріального добробуту	58,9	47,3	58,9
2– Поважати цінності демократії та прав людини	32,4	23,1	26,2
3– Мати можливість їздити в європейські країни без віз	24,6	23,2	15,5
4– Відчувати себе захищеним законом	40,5	33,5	36,1
5 – Мати можливість обирати собі владу на вільних демократичних виборах	14,6	11,4	12,4
6– Відчувати себе вільною людиною	15,3	16,8	16,4
7– Знати іноземні мови	8,7	8,7	9,9
8– Знати європейську культуру	5,8	4,1	3,7
9– Нічого не треба, українці і так європейці	8,3	12,1	10,6
10 – Вважаю, що не потрібно, щоб українці відчували себе європейцями	10,1	9,8	7,2
11 Інше	0,3	0,8	1,7
12 – Важко сказати	4,6	8,9	5,3

Яким інтеграційним напрямом має йти Україна?

	Травень-2013	Травень-2014	Червень-2017
1. Вступ до ЄС	41,7	50,5	56,8
2. Вступ до Митного союзу Росії, Білорусі, Казахстану	30,0	21,4	7,8
3. Неприєднання ні до ЄС, ні до Митного союзу	13,5	17,4	25,5
4. Важко відповісти	13,7	10,6	9,9